

„Odzyskanie Niepodległości w źródle archiwalnym. Od chaosu po stabilizację w służbach mundurowych” - relacja ze Spotkania

28 listopada 2018 r. w siedzibie Archiwum Państwowego w Kielcach przy ul. Kusocińskiego 57, odbyło się „Spotkanie ze źródłem archiwalnym”, którego tematem było **„Odzyskanie Niepodległości w źródle archiwalnym. Od chaosu po stabilizację w służbach mundurowych”**. W trakcie wydarzenia odbył się również wernisaż wystawy **„W służbie Rzeczypospolitej”**. **Pułkownik Józef Hartman 1898-1979**, przygotowanej przez Iwonę Pogorzelską z Archiwum Państwowego w Kielcach. Spotkanie poprowadziły: dyrektor Archiwum Państwowego w Kielcach Wiesława Rutkowska i dyrektor Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach dr hab. Beata Wojciechowska prof. UJK. Wydarzenie było włączone w oficjalne obchody stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości w ramach programu **„Niepodległa”**.

Swoją obecnością przedsięwzięcie uświetnili przedstawiciele świata nauki, kultury, szkół, muzeów, bibliotek, instytucji państwowych i samorządowych, towarzystw i stowarzyszeń, w tym między innymi: Zastępca Naczelnego dyrektora Archiwów Państwowych dr Henryk Niestrój, rodzina pułkownika Hartmana w osobach Pani Aleksandry Ksel, Pani Heleny i Pana Jerzego Królikowskiego, Prezes Fundacji im. Cichociemnych Spadochroniarzy Armii Krajowej Pan Bogdan Rowiński z małżonką, Pani Katarzyna Brąkowska z Narodowego Archiwum Cyfrowego - współautorka albumu poświęconego pułkownikowi Hartmanowi, Pan Piotr Kacprzak Zastępca dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, Pan płk. Krzysztof Czekaj - dyrektor Aresztu Śledczego w Kielcach, Pani Agata Szóstak Zastępca dyrektora Zakładu Karnego w Pińczowie, Zbigniew Brzoza Komendant IV Komisariatu w Kielcach wraz ze swoim zastępcą Wojciechem Olejniczakiem, ksiądz Łukasz Zygmunt z Kurii Diecezjalnej w Kielcach - kapelan kieleckich strażaków i dyrektor Wydziału Misji i Ewangelizacji, Pan prof. zw. dr hab. Adam Massalski, ksiądz dr Tomasz Gocel dyrektor Archiwum Diecezjalnego, dr Jan Główka dyrektor Muzeum Historii Kielc, Pani Amelia Sołtysiak z rodziny Mariana Sołtysiaka żołnierza Armii Krajowej, Panie Barbara Terczyńska i Maria Kot - nauczycielki z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Jędrzejowie.

Podczas otwarcia uroczystości, po przywitaniu gości i prelegentów przez jego organizatorów, dyrektor Archiwum Państwowego w Kielcach Wiesława Rutkowska przybliżyła obecnym postać pułkownika Hartmana, poświęconą mu wystawę oraz ogromne znaczenie potrzeby jej powstania i prezentacji. Omówiła sylwetkę pułkownika jako wybitnego żołnierza Niepodległej, syna Ziemi Świętokrzyskiej nazywanego ojcem Cichociemnych, stanowiącego swoją postawą i cechami osobowymi wzór dla młodych pokoleń. Wiesława Rutkowska podziękowała również wszystkim osobom i instytucjom, które pomogły w realizacji upamiętnienia patrioty Józefa Hartmana. Partnerami projektu są: Narodowe Archiwum Cyfrowe, Archiwum Akt Nowych, Archiwum Ojców Paulinów na Jasnej Górze i Wojskowe Biuro Historyczne CAW. Album o Pułkowniku Hartmanie autorstwa Katarzyny Brąkowskiej i Łukasza Karolewskiego jest dostępny bezpłatnie w Archiwalnej Bibliotece Cyfrowej NAC.

Następnie Jan Durlik pracownik Archiwum Państwowego w Kielcach, poeta ludowy z Wilkowa, zarecytował wiersz własnego autorstwa napisany specjalnie na okoliczność spotkania, prezentując w nim swoje przemyślenia dotyczące znaczenia odzyskania niepodległości przez Polskę oraz znaczenia wolności dla dzisiejszych i przyszłych pokoleń.

Iwona Pogorzelska, kustosz wspomnianej wystawy, nakreśliła proces towarzyszący pracom i przygotowaniom do chwili wernisażu.

Drugą część spotkania ze źródłem archiwalnym poprowadziła dyrektor Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach dr hab. Beata Wojciechowska prof. UJK.

Pierwszym prelegentem była **dr hab. prof. UJK Elżbieta Słabińska** (Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji UJK). Podjęła tematykę *„Służb leśnych w konfrontacji z lokalną społecznością na początku Drugiej Rzeczypospolitej na*

---

terenie działalności Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu”.

Następnie **mjr rez. dr Tadeusz Banaszek** (Kieleckie Towarzystwo Naukowe) przedstawił gościom spotkania temat *Odrodzenie Wojska Polskiego na Kielecczyźnie i udział w walce o granice na przełomie 1918/1919 roku*.

Kolejnym prelegentem była **Barbara Łabędzka** (Towarzystwo Dawida Rubinowicza w Bodzentynie). Zaprezentowała ona *Początki kształtowania się więziennictwa w Niepodległej Polsce*.

Dr Dariusz Buras (Wyższa Szkoła Ekonomi, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach) omówił *Formacje policyjne na straży porządku publicznego w Kielcach u progu niepodległości 1918-1919*.

Następnie **dr Dariusz Palacz** (Wyższa Szkoła Ekonomi, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach) przedstawił *Szkolnictwo policyjne w Odrodzonej Polsce*.

Na zakończenie części merytorycznej **Anna Michalczyk** (Oddział PTTK w Końskich) podjęła temat *Straż pożarna w Końskich u progu Niepodległości Polski*.

Podczas uroczystości głos zabrała także Katarzyna Brąkowska – archiwista z Narodowego Archiwum Cyfrowego, która omówiła album poświęcony Józefowi Hartmanowi. Przybliżyła zgromadzonym sylwetkę pułkownika, uzupełniając wcześniejsze wypowiedzi.

Po wystąpieniach prelegentów odbyła się dyskusja nad przedstawionymi zagadnieniami, która po zakończeniu spotkania przeniosła się do kularów. Przy kawie i herbacie rozmowy trwały jeszcze długo.

Przy punkcie informacyjnym „Archiwa Rodzinne”, można było zasięgnąć porady jak gromadzić i jak zadbać o prywatne zbiory rodzinne.

Czynne było również stoisko wydawnicze z książkami Księgarni „Światowid” w Kielcach, Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, biblioteki „Arslibris” w Końskich i Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, przy którym można było zapoznać się i zakupić wybrane przez siebie pozycje.

Wydarzenie objęte było patronatem Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018 oraz Wojewódzkiego domu Kultury im. Józefa Piłsudskiego w Kielcach – Portal Informacji Kulturalnej Województwa Świętokrzyskiego.

Poniżej fotorelacja ze spotkania: